

NR.11

TÄHEKE

1984

ISSN 0134-2266

Rahutuvide päev

AGNES JÜRGENS

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Päev algas säruga. Valgete pluuside ja silmade säruga. Koolipere kogunes noorte puude alla mälestuskivi juurde. See oli kõigile tuttav paik — rahupark. Vanemate klasside õpilased käisid siin puid ja lilli istutamas ning nende eest hoolitsemas. Nooremate hooleks jäi kirjude lehtede kokkurehitsemine. Esimese klassi poisid-tüdrukud olid siin juba mitu korda töötanud.

Täna oli park eriline. Pidulik, päikese- ja lillerohke. Mälestuskivi juures ootasid külalised: rühikad mundrites mehed. Nad laulsid lahingutest ja vapratest sõjameestest, laulsid emadest, kes poegi koju ootasid, laulsid orvuks jäänud lastest. Need olid kurvad laulud.

Hallipäine veteran, käes kimp punaseid lilli, rääkis sellest samast vennaskalmust. Ta rääkis sõdureist, kes siia maetud, rääkis nende kangelastegudest.

Ta ütles: «Nelikümmend aastat tagasi vabastas Nõukogude armee meie tillukese Eesti. Need olid rõõmsad päevad. Meie kodude juurest kadus lahingukära ja algas taas rahulik elu. Aga sõjamehed ei saanud puhata. Ees ootasid rasked võitlused. Kogu kodumaa tuli vabastada.»

Ja veel ütles hallipäine veteran: «Meile ei ole midagi kallimat lapse naeratusest. Aga lapsed naeratavad ikka siis, kui maailmas on rahu. Rahu, see on rõõm.»

Lapsed armastavad merd ja maad, kevadet ja suve, ema ja isa... Lapsed armastavad elu. Ja selleks, et elu ikka kestaks, lasksid selle kooli lapsed lendu sada valget pabertuvi, igapäev soov tiiva peal. Küll sooviti häid hindeid ja vanaemale tugevat tervist, sooviti väikest venda ja koerakutsikat, sooviti sõprust ja õnne. Aga kõige tähtsam soov oli rahusoov. Kui see täitub, siis võivad täituda ka teised soovid.

«Lennake kaugele, meie tuvid! Aidake kõikidel meie soovidel täituda!» hüüdsid esimese klassi õpilased.

Tuul kandis rahutuvid igasse ilmakaarde laiali.

Taas löi ümberringi särama. Särasid punased tähekesed esimese klassi õpilaste pluusidel. Koolipere kõige noorematest said sel tähtsal ja meeldejäával päeval oktoobrilapsed.

Kirjutavad Paide lapsed

Rahu

KÕIKIDES MAADES JA KÕIKIDES KEELTES
KÕLAGU SÕNA RAHU.
KÕIKIDES MAADES JA KÕIKIDES MEELTES
VAIKIGU LÕPLIKULT KAHUR!
IIALGI SÕDA ME LAPSED EI TAHA.
«ELAGU RAHU JA ÕITSEGU LILLED!»
SEDA MEIL SOOVIVAD PRIIDUD JA PILLED.

LIINA LINN

Minu soovid

Et olla õnnelik, vajan ma ema. Ilma emata
ei oska ma õnnelik olla. Õnneks on vaja ka kodu.
Kui tuju on paha, on koju ikka hea minna. Peab
olema ka hea tervis. Kui mina haige olen, muret-
seb ema. Aga kui ema on haige, muretsen mina.
Vaja on veel sõpru. Igav ja nukker on üks mänd-
gida. Kuid selleks, et oleksid ema, kodu, tervis
ja sõbrad, peab olema rahu.

SVEN MIKSER

Mis on õnneks vaja?

ÕNNEKS POLE VAJA PALJU:
PUHAS KODU, TOAD TÄIS NALJU.
ISA, EMA, VEND JA ÕDE —
ÜKSMEEL, ARMASTUS JA TÕDE.

VALLO KLEMENTA

«Mina oma sõbraga» — joonistanud MARGE MÄTTAS
Paide rajoonist

Perekond

KODUS MEID ON KOKKU NELI.
ÕHTUTI KÄIB TRALL JA NALI.
VÄIKE ÕDE — SEE ON MARU,
VAHEL PÄTTAB NAGU KARU.

ISAGA ME MALET SEAME.
MÕLEMAD ME KÄIKE TEAME.
KUS KÄIB ETTUR, KUS KÄIB RATSU —
ISALT VÕITU SAADA KATSUN.

EMA KÕÖGIS SÜÜA TEEB,
PODISEDES PUDER KEEB.
ÕHTUL EMA ÕMBLEB VEEL,
MEID TA TOREDAKS NII TEEB.

KRISTI SEPP

Koondus

Meil on väga toredad suured sõbrad — tähe-
juhid. Nad mõtlevad välja huvitavaid mänge
ja koondusi. Ükskord olid jälle tähejuhid meie
juures. Mängisime riide- ja toidupoodi. Mina
sain müüja olla. Pärast poemängu panime sõnu
riimi.

Koondusel sai palju nalja,
pöder jõi meil maitsvat kalja.
Suurel lapsel peas on rutt,
väiksel lapsel suus on lutt.
Väiksest poisist kasvab isa,
asjata ei tee ta kisa.
Lund me üldse süüa ei tohi.
Kuuse ladvast kostab kohin.

KÜLLE SILLUTA

Koolitee

ELJU MARDI

Kodutee

KUI PILLE ESIMESSE KLASSI LÄKS, ÜTLES ÕPETJA: «LAPSED, NÜÜD ALGAB TEIE PIKIM TEE — KOOLITEE.» PILLE MÖTLES SIIS, ET TEMA KOOLITEE KÜLL PIKK EI OLE. KÕNID PAAR-KOLM TÄNAVAVAHET JA JUBA KOOLIMAJA PAISTABKI.

PRAEGU ÕPIB PILLE KOLMANDAS KLASSIS. TA TEAB: KOOLITEE ON SEEPÄRAST PIKK, ET SEDA TULEB KÄIA VÄHEMALT ÜKSTEIST AASTAT. TOOKORD ÜTLES ÕPETAJA VEEL: «KOOLITEED ON KERGE KÄIA, KUI TE KORRALIKULT ÕPITE JA OMAYAHHEL HÄSTI LÄBI SAATE.»

KORD LÄKS PILLE SÕBRATARIGA RIIDU. PÄRAST SEDA TIINA EI OODANUD TEDA OMA MAJA EES. ÜKSI KÄIDUD KOOLITEE OLI NAGU PÄIKSETA PÄEV, IGAV, HALL JA NUKKER.

SÜGISÕHTUD ON PIMEDAD. KOOLIST KOJU TULEVAD PILLE JA TIINA KOOS. KAHEKESI KÄIES TUNDUB KODUTEE LÜHIKE. SEE VÕIKS PIKEMGI OLLA, MÖTLEB PILLE MÕNIKORD. SIIS SAAKS ROHKEM JUTTU VADISTADA. JUBA PAISTAB TÄNAVANURK, KUS LAHKU MINNAKSE. «HOMME HOMMIKUL SIIS...» VIIPAVAD TÜDRUKUD HÜVASTIJÄTUKS.

JÄRGMINE SUUR MAJAMÜRAKAS ON PILLE KODUMAJA. SEALT VAATAB VASTU SADA AKENT. IMELIK, ET KODUAKNA LEIAB SILM KOHE.

TULI AKNAS PANEB SÜDAME RÕÖMSALT PÖKSUMA JA JALAD KIIREMINE LIIKUMA. EMA ON JUBA KODUS. EMA OOTAB TEDA.

Triinupäev

OLIVIA SAAR

Põllu peres oli kolm last. Mart ja Kadri käisid juba koolis, Triin lasteaias.

Ühel õhtupoolikul märkas Triin, et õel ja vennal on midagi plaanis. Nad tustisid magamistoas riidekapis ning tegid esikuriiulitel põhjaliku ülevaatus. Suur oli Triinu imestus, kui Mart endale ema laia äärega kübara pähe pani, narmastega salli õlgadele tõmbas ja käsitöökorvi käevangu võttis. Kadri oli isa lambanahkse jopi selga ajanud ja kulunud läkiläki silmini tirinud. Siis värvisid nad veel teineteise ninad ja põsed punaseks.

Triin kõndis suurematel sabas ja tahtis teada, miks nad niimoodi välja näevad.

«Täna on mardipäev ja meie oleme mardisandid,» teatas Mart. «Mardipäeval käiakse perest peresse, lauldakse ja tantsitakse,» lisas Kadri.

«Siis saadakse kommi ja õunu,» ütles Mart.

«See on niisugune vana komme,» täpsustas Kadri.

«Mina tahan ka kommi ja õunu saada,» nõudis Triin, kuid pidi ainult sellega leppima, et talle kommi koju lubati tuua.

Triin oli selle loo juba unustada jõudnud, kui ühel õhtul Mart ja Kadri ennast jälle mardisandi moodi riidesse panid.

«Kas täna on jälle mardipäev!» imestas Triin.

«Täna on kadripäev ja meie oleme kadrisandid,» teatas Kadri.

«Kadripäeval käiakse perest peresse, lauldakse ja tantsitakse,» lisas Mart.

«Siis saadakse kommi ja õunu,» ütles Kadri.

«See on niisugune vana komme,» täpsustas Mart.

Triin ennast enam kaasa ei pakkunud, ta jäi rahulikult koju kommi ootama.

Järgmisel õhtul, kui pere sööma oli asunud, polnud Triinu näha. Ema hüüdmise peale ilmus köögiuksele kummaline kuju: nagu nagu lepatriinu täpiline, ema öösärk selga pandud ning pärleid, ripatseid ja ketikesi kaela riputatud.

«Mida see peab tähendama!» kokkus ema.

«Miks sa end nii ära oled määrinud!» imestas isa.

«Aga täna on triinupäev ja mina olen triinusant,» teatas tüdruk tähtsalt.

Illustreerinud ASTA VENDER

Suusad

HOLGER PUKK

AADI ÕPPIS SUUSATAMA. AGA ÜKS SUUSK OLI KIIREM, TEINE AEGLASEM, ÜKS KISKUS VASAKULE, TEINE PAREMALE. SÕIDA SA NIISUGUSTEGA! AADI KOMBERDAS PISIKESE PARGIKÜNKA OTSA. SEADIS SUUSAD ETTESÕIDETUD JÄLGEDESSE. EHK ON SEDAVIISI SÕNAKUULELIKUMAD. AGA KUS SA SELLEGA! SUUSAD VIISID AADI OTSETEED SUURDE HANGE.

AADI AJAS END PÜSTI, KEERAS HANGE POOLE SELJA JA MÖTLES SUUSKADEST PAHASELT:

«OLGU SEAL JA JÄÄGUGI SINNA!»

TA HAKKAS KOJU TAGASI MINEMA. TÜDRUKUD JA POISID SÕITSID TEMAST RÕÕMSALT KILGATES VUHH! JA VUHH! MÖÖDA. AADI VAATAS NEID KADEDA PILGUGA. ÄKKI KUULIS TA SELGESTI, KUIDAS SUUSAD ÜTLESID:

«ME POLE HARJUNUD. ÕPETA MEID VEEL!»

«OLGU,» MÖTLES AADI. «EGA MA PIKKA VIHA PEA.»

TA LÄKS JA TÕMBAS SUUSAD HANGEST VÄLJA.

AGA RUMALAD OLID NEED RIISTAPUUD KÜLL, NEID ANDIS MITU PÄEVA ÕPETADA.

Rebane ja orav

Prantsuse muinasjutt

Tõlkinud HELLE MICHELSON

Ühel päeval märkas rebane oravat oksalt oksale hüppamas. «Küll sa, orav, hüppad hästi,» hakkas rebane oravat kiitma. «Aga tõsi mis tõsi, sinu isa hüppas veel paremini. Tema hüppas koguni puult puule.»

«Ka mina võin puult puule hüppata,» hüüdis orav. «Mõtle, kus asi! Palun väga!»

Orav võttis hoogu ja hüppas. Kuid naaberpuule ta ei jõudnud. Oravat kukkumas nähes tormas rebane kohale ja pani talle käpa peale.

Lustisõit

ELAR KUUS

VELJEKESED TOOM, UGU JA VÄIKE-VENNO OLID VANA-ISAL KÜLAS. KOOS TEGID NAD ESIMESEL LUMEL LUSTISÕITU. ISTUDES KOLMEKESI SAANIL, KIIRUSTASID POISID VEDAJAT:

«NÖÖ, SUKSU, NÖÖ!»

SUKSU KATSUS KÜLL KÄBEDAMINI KÖNDIDA, KUID JUBA TA KÖHIS JA LÖÖTSUTAS.

SAMA TEED TULI NEILE JÄRELE KUURA MIHKEL HEINAREEGA. POISTE KOHALE JÕUDNUD, PAKKUS TA:

«MEHED, EHK TAHATE HOBUSEID VAHETADA? MINULT SAATE TULISE TÄKU, KES KEERUTAB SABA JA TORMAB KUI TUUL.»

TOOM, UGU JA VÄIKE-VENNO RAPUTASID PEAD:

«MEIE OMA TRAAVLIT ÄRA EI ANNA.»

«MIKS MITTE! TA POLE KELLEGI TRAAVEL, VAID VANA KRONU. KOIVAD KÄIVAD ALL RISTI.»

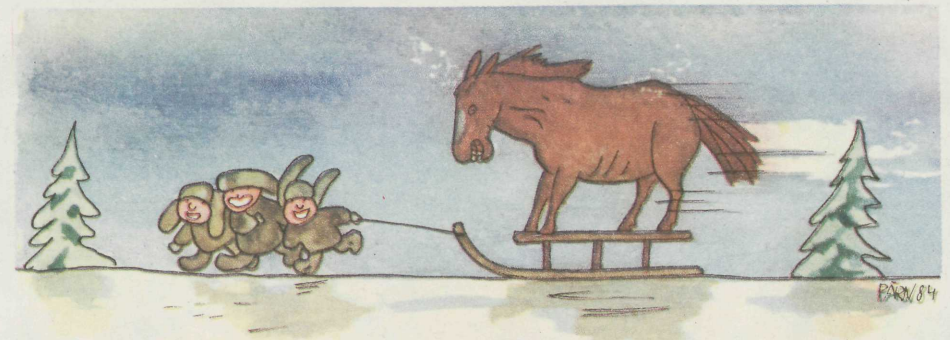
«TÕSI VÕI?» EHMUSID POISID. PIDANUD OMAVAHEL NÕU, TEATAS TOOM: «KUI TEMA MEID SÖIDUTADA EI JAKSA, SÖIDUTAME MEIE TEDA . . . TRRR!» NAD HÜPPASID VEOKILT MAHA, PANID SINNA ISTUMA SUKSU. ENDID RAKENDASID SAANI ETTE NING KIHUTASID KILGATES MINEMA.

SAANIL MÕNUTSEV SUKSU SILITAS OMA HALLI HABET JA NÄITAS KAUGELE TAHA JÄÄNUD KUURA MIHKLILE PIKKA NINA.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

«Jumalaga, orav,» ütles ta. «Ma söön su nüüd ära.»
«Mis!» vastas orav. «Sööd mind niisama lihtsalt, mitte nagu su isa, kes ei jätnud oma toitu kunagi kadakamarjadega vürtsitamata!» Kadakas kasvas sealsamas kõrval. Reinuvader tõstis käpa, et mõned marjad võtta. Orav pääses põgenema, hüppas oma puule ja hüüdis rebasele:
«Ära sa järgmise lõuna ajal enam kadakamarju unusta, toit maitseb nendega hoopis paremini.»

Sinine unenägu

KALJU KANGUR

SININE LIND LENDAS PILVEDE TAHA,
SININE TÄHT SEALT KUKKUS MAHA.

KUHU MA PANEN NÜÜD SELLE TÄHE,
ET TA MU PIHUS KATKI EI LÄHE!

TUULED MU ÜMBER ON VAIKSED JA HELLAD,
SINISED LEHMAD MU ÜMBER SÖÖVAD
SINIST ROHTU, JA KUREKELLAD
SINISE TAEVA ALL TASA LÖÖVAD.

AGA SININE TÄHT ON MUL HOIDA
SENIKAUA, KUI VEEL EI KOIDA.

Õhtu

ÕHTU TÕMBAB ÜLE VEE
SEITSE UDUSILDA.
NENDE KAUDU LÄHEB TEE
ÕHTULISTE KILDA.

UDUS KUKKUMAS ON KÄOD,
VILGUB JAANIUSSE.
VIIVAD VALGED UNENÄOD
UDUOTSATUSSE.

ÜMBERRINGI UDUVOOG,
SAMM ON UDUPEHME.
SURUB KERGE TUULEHOOG
NÄOLE KÄE KUI EHME.

Toomas ja uni

ILMAR TRULL

HOMMIKUTI ÜLES TÕUSTA
MEIE TOOMAL TÕESTI RASKE,
ÄRKAMA EI OLE NÕUS TA,
VEIDI MAGADA VEEL LASKE.

ÄRGE OLGE NÄRVILISED,
LAS MA TUKUN VEEL ÜKS TUND,
UNENÄOD ON VÄRVILISED,
TAHAN VAADATA VEEL UND.

Mägi

MÄGI ON HIIGLASE KÜÜR.
HIIGLANE MAGAB ISE.
KÕRGE METSADE MÜÜR
VARJAB TA VAIKIMISE.

MAAPÕUES AGA LÕÖB
SÜDA TAL, TUKSUDES ÜHA,
SIIS KUI ON PIMEDAD ÕÖD,
LATVADES TUULEMÜHA.

VARSTI KEERUTAB LUND.
TALV VÕTAB VIRVED OJAST.
MÄEHIID NÄEB SIIS UND
VÄIKESEST HIIREPOJAST.

ISA LAISKLEMIST EI TALU
EGA SALLI JUTTU PIKKA,
PALU SIIS VÕI ÄRA PALU,
ÜLES TÕUSMA PEAD SA IKKA.

PÄEV SAAB ÖHTUSSE NII RUTTU,
JUBA EMA SÄTIB ASET.
KUULAKE NÜÜD TOOMA JUTTU,
SEAL ON MUUTUS LEIDNUD ASET.

Vihm

PILV KÄIS ÄRA PIKA MAA,
PUHKAMA NÜÜD HEITIS,
KARJAMAA JA MARJAMAA
VIHMALOORI PEITIS.

KASVAB MARI, TÄRKAB SEEN,
PUHKEB ÕIS KUI AARE.
MINA SEITSMEST VÄRVIST TEEN
MÄELE AMMUKAARE.

SÖLMIN SÖNAD VÄRVIREAKS,
SEAN SU UKSE ETTE,
ET SA ASTUMA EI PEAKS
TULLES VIHMAVETTE.

KUIDAGI EI TULE UNI,
VEEL EI TAHA SÄNGI TA.
MIKS EI VÕIKS ME HOMMIKUNI
PIMESIKKU MÄNGIDA!

Illustratsioonid: MAARA VINT

Keel ja ämmakeel

ASTA PÖLDMÄE

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Tuksil on kaks paari kippujaid käppi. Tuksil on üks kahe kõrvaga kõrvikmüts, teine kollane kulm teise silma peal ja üks üsna väikene roosa keel.

Ämmakeel on keel, muud midagi.

Tuksi keel tahab Tuksi targaks teha. Tuksi keel tahab kõigiga sõprust sõlmida. Tuksi keel tahab võõraidki lahkeks lakkuda. Tema katsub kõike omaenese naha peal. Tuksi keele nahk on õhuke ja õrn nagu siidimooni leht.

Ämmakeele keel on okkaid täis ja poti sees püsti nagu rusikas. Nagu ähvardus. Nagu sõjanui!

Ja siis tulgu ema ja toogu kõige suurema suurendusega suurendusklaas. Ja siis tulgu isa ja toogu kõige pisemad pinnupintsetid. Oi, Tuks, väike Tuks ja su siidimoonileht! Aga pärast läks ema kööki ja vaatas tõsiselt ämmakeelt. Ema jäi mõttesse ja mõtles loomelusast ja taimelusast. Ja valusast. Ja et loomelus, eriti ükselus, kes on ise veel Tukselus, et temal on siiski nii ilmsesti meiemoodi valus, et meil siis ka tõesti näib olevat alus... ja köögi aken oli juba lahti ja ema käsi oli juba poti küljes.

(Emad võivad, kui emad õigeks peavad, emad on võimsad.)

Ainult, et kui see oligi seesama ämmakeel!!

Ema kükitas maha ja tunnistas imet. Ema ei leidnud nii äkitselt imele nime. Ema ei osanud lugeda kolmegi.

Mida oleks siinkohal olnud ka igati üleliiga. Siin, kus passis just kõige rohkem ÜKS, KAKS, kuivõrd kaktusel just oli sündinud laps ja näis jahtunud vähemgi kuri kihk.

SEISIS TÄPSELT KUI LAHTINE TEREPIHK.

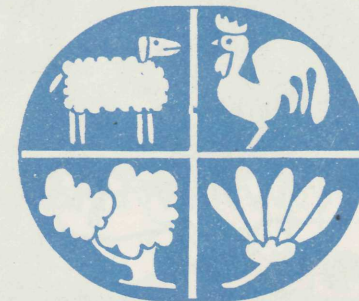
Meie ema sirgus ja läks teise tuppa, võttis nurgast raamatukapi trepi ja tõstis tõreda titaema kõrgele kapi otsa. Valas väheke vett, vedas kardina valgemale, astus alla ja ütles Tuksile mütsi sisse:

«Sina, Tuks, pane oma keel suhu ja hoiagi teda rohkem seal.»

Pildistanud FRED JÜSSI

Sügisel tulevad meile Põhjamaa soodest ja rabadest suurte parvedena sookured. Nende aeg Eestimaal algab varaseptembrist ja kestab oktoobrikuu lõpuni. Kui on õige soojad ja pikad sügised, siis võib kurgede krüügutamist kuulda veel novembrikuu alguspäevadelgi.

Kurgi on tuhandete kaupa. Mõnikord on neid nii palju, et värvivad põllud halliks. Ju siis Eestimaa põllud ja rannikud sookurgedele meeldivad.

Sügisel ei tee sookured endast saladust. Rivid on taevast hästi näha ja lagedatel põldudel vaadaku neid kõik, kes tahavad. Eemalt muidugi, sest kured ligi ei lase. Kevadel ja suvel on lugu hoopis teisiti. Kes suuri halle linde ligemalt vaadata tahab, see peab parasjagu vaeva nägema. Ikka oskavad nad inimese silma alt kuidagimoodi ära hiilida. Sookurg on väga tähelepanelik ja ettevaatlik lind. Ta elutseb meie soodes, rabades, vesistel heinamaadel ja kinnikasvanud järvedel. Kõik sookured on kord koorunud munadest. Sookure munad on suu-

red ja pruunihallikirjud, pesas tavaliselt paarikaupa. Munast koorunud kurepoegade lapsepõlv on inimese jaoks ümbritsetud salapäraga. Räägitakse, et lapsed ei saavat omavahel läbi ja tugevam tahab nõrgemat nokaga surnuks togida. Sellepärast võtvat emalind ühe poja ja isalind teise oma hoolde ning elavat nõnda mõne nädala eraldi, kuni lastel riiuhimu möödab. Siis tulevat pere jälle kokku, et ühineda teiste peredega salkadesse ja lõpuks suurtesse parvedesse äralennuks Aafrikasse.

Sookurg, kui teda kodus pidada, harjub inimesega hästi. Kodus kasvanud sookurg teistega koos Aafrikasse ei lenda. Käib parvedes küll, aga tuleb jälle koju tagasi, et veeta talv näiteks lehmalaudas. Oma inimesi peab sookurg omadeks, võõraid aga võib kohelda õige mitmeti: kelle võtab omaks, keda hakkab klohmima. Olen niisuguste kodukurgede seltsis olnud. Kui kinorežissöör Rein Maran väntas filmi sookurgedest, siis olid talle abiks «kodukured» Peep ja Tidu. Peep ja Tidu näisid end ülal pidavat natukene inimeste moodi. Lindudena on soo-

kured ka ligidalt vaadatuna väga ilusad.

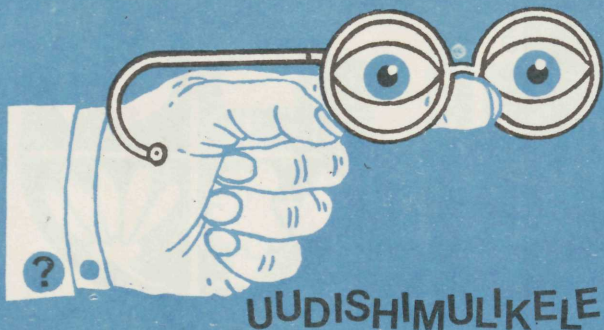
Meie sookured seisavad looduskaitse all nagu kõik teisedki kureliigid üle kogu maailma. Ehk küll kurgede rivid sügistaevas näivad mõnikord lausa lõputuina, ei ole need ometi lõputa. Kurgi, ka sookurgi, jääb maailmas aina vähemaks. Mõned kured on koguni hävimisohus. Neid püütakse, maksu mis maksab, päästa. Üks niisugune katse on tuntuks saanud kui operatsioon «Sterh». Vene «sterh» on valgekurg, keda elab Siberis vaid mõnisada paari. Valgekurgede arvu suurendamiseks maailmas on Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide linnuteadlased teinud ühiseid jõupingutusi.

Usutakse, et see, kes leiab sookure sule, saab õnnelikuks. Sookure sulge polegi nii lihtne looduses leida. Kel jätkub indu tee oma kuresuleni läbi käia, see näeb rännakul juba nii palju ilusat, et ongi selle läbi omamoodi jõudnud õnneni. Kes aga usub lihtsasse õnnesse, seda õnnalajalt kunagi maha ei jäta.

FRED JÜSSI

Sookurg

UUDISHIMULIKELE

KUI VANA ON «AURORA»?

Möödunud aastal sai ta 80-aastaseks. See Balti mere laevastiku ristleja on kuulus selle poolest, et Suure Oktoobrirevolutsiooni ajal andis ta kahuripaugu, mis tähistas rünnaku algust Talvepaleele. Suure Isamaasõja päevil võttis «Aurora» osa Leningradi kaitsmisest. Juba 36 aastat seisab «Aurora» ankrus Leningradis Neeva jõel. Laeva on rajatud muuseum, kus huvilised saavad täpse ülevaate Suurest Oktoobrist. «Aurora» on ka noorte meremeeste õppelaev.

MILLINE EESTI JÕGI ON PIKIM?

Võhandu jõgi Lõuna-Eestis — 157 km, järgnevad Pärnu (142 km) ja Pedja jõgi (128 km). Suur-Emajõgi oma 101 kilomeetriga on alles seitsmendal kohal. Veerohkusest on esikohal Narva jõgi.

KELLEST VÕIB SAADA AUTOJUHT?

Eks ikka sellest, kes hästi õpib. Autojuhi töö ei ole ainult lõbus roolikeeramine. Ei aita üksnes liikluseeskirjade tundmisest. Autojuht peab oskama ka autot parandada, tundma mootorit. Autojuhiks võib õppida see, kel on tugev ja korras tervis, hea nägemine ja kuulmine. Tal peab olema ka hea tähelepanuvõime ning kiired liigutused. Hetke jooksul võib kiire tegutsemise korral päästa inimelu või jätta terveks auto.

MILLEST TEHAKSE SUHKRUT?

Suhkruroost. See taim võib kasvada kuni kolme meetri kõrguseks. Suhkruroog vajab sooja ja niisket kliimat. Tuntuim suhkrurookasvataja on Kuuba. Roogu lõigatakse kas käsitsi või masinatega ja pressitakse mahl välja. See lahustatakse keevas vees, puhastatakse ja pannakse seisma. Suhkur eraldub. Seal, kus jahedam kliima, valmistatakse suhkrut suhkrupreedist.

KUS LEIUTATI KALEIDOSKOOP?

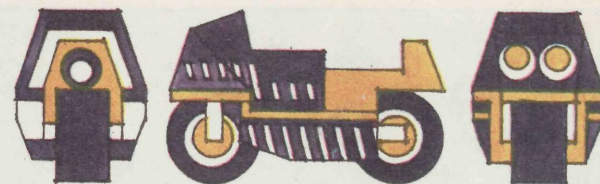
Inglismaal 1816. aastal, seega ligi 170 aastat tagasi. Praegu on kaleidoskoop täiesti tavaline mänguasi, varem tundsid selle vastu elavat huvi ka täiskasvanud. Kaleidoskoobi ehitus on küllalt lihtne: peotäis kirjuid klaasikilde peegeldub kahes või kolmes peeglis. Kaleidoskoobi vähimagi pööramise korral muudavad oma kuju ka mustrid. Kui kaleidoskoobis on 20 klaasitükikest ja seda pööratakse 10 korda minutis, kulub üle 500 miljoni aasta, et kõik kujundid ära vaadata. Kaleidoskoobi abi kasutatakse mustrite loomisel.

KAS KURT SAAB MUUSIKA TAKTIS TANTSIDA?

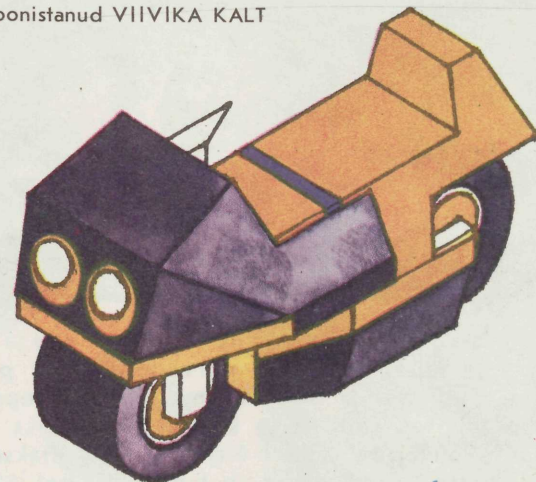
Saab küll. Kui kurdi inimese sisekõrv on terve, jõuavad helid kuulmisnärvi luude ja põranda kaudu. Luud juhivad heli väga hästi, samuti puu. Seepärast saab ka halva kuulmisega või päris kurt inimene muusika taktis tantsida.

KUS HAKATI VALMISTAMA TUULELOHESID?

Vanas Hiinas juba tuhandeid aastaid tagasi. Tuulelohed tehti bambusest ja kaeti pealt siidi või paberiga. Hiinast jõudsid tuulelohed Jaapanisse, kus nende lennutamine muutus tõeliseks rahvaspordiks. Euroopasse saabus lohe alles 400 aastat tagasi.

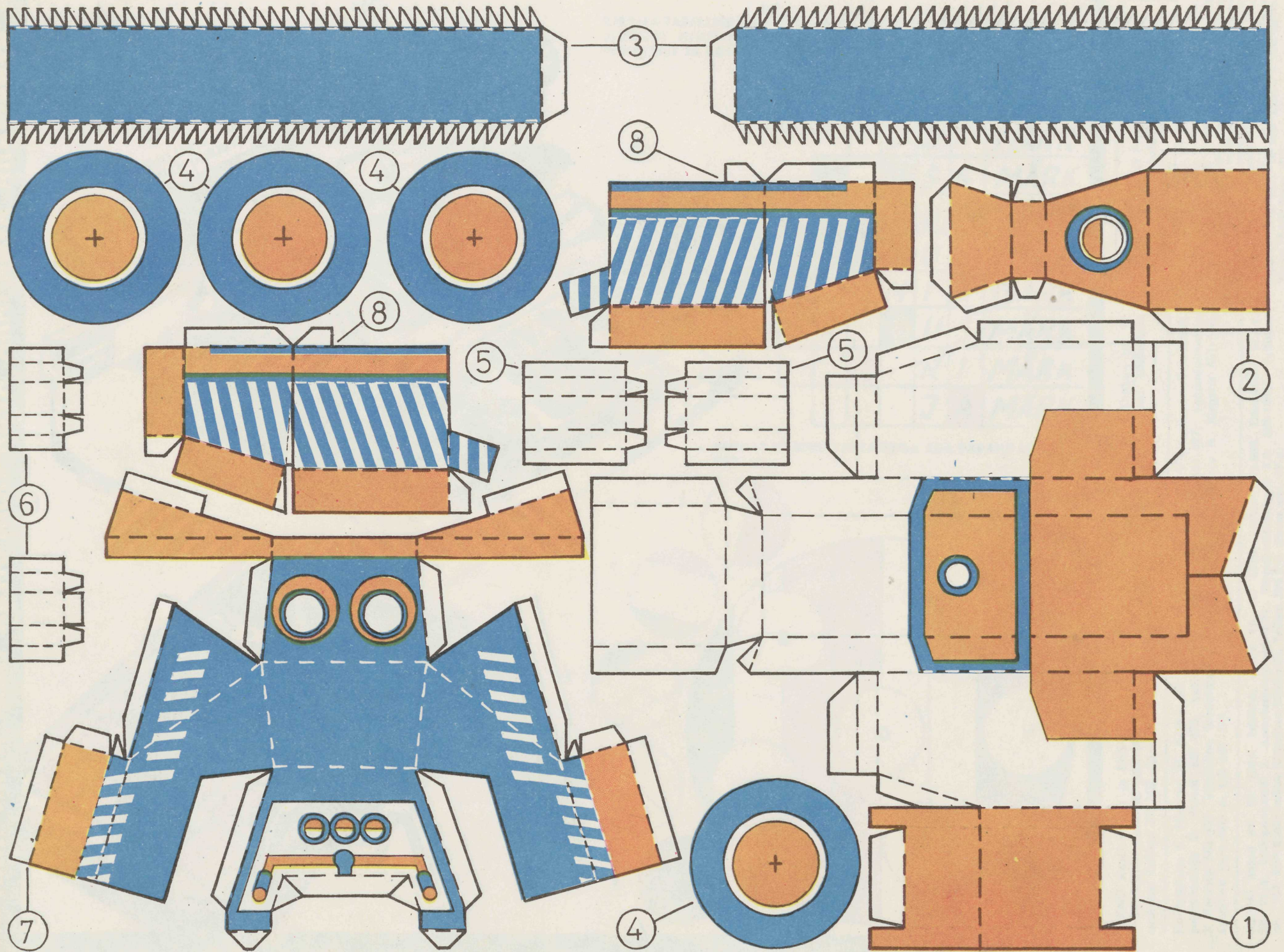

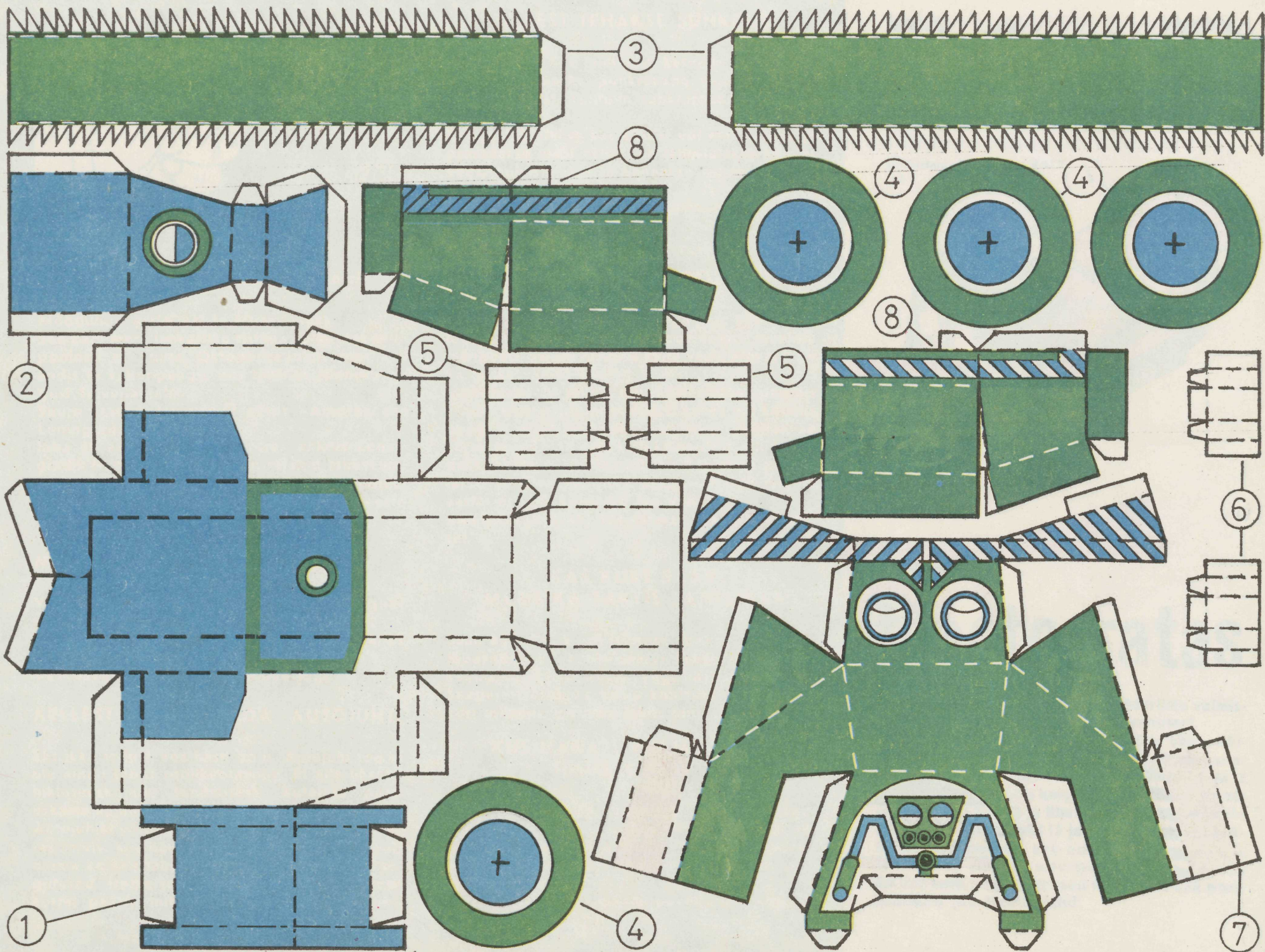
Joonistanud VIIVIKA KALT

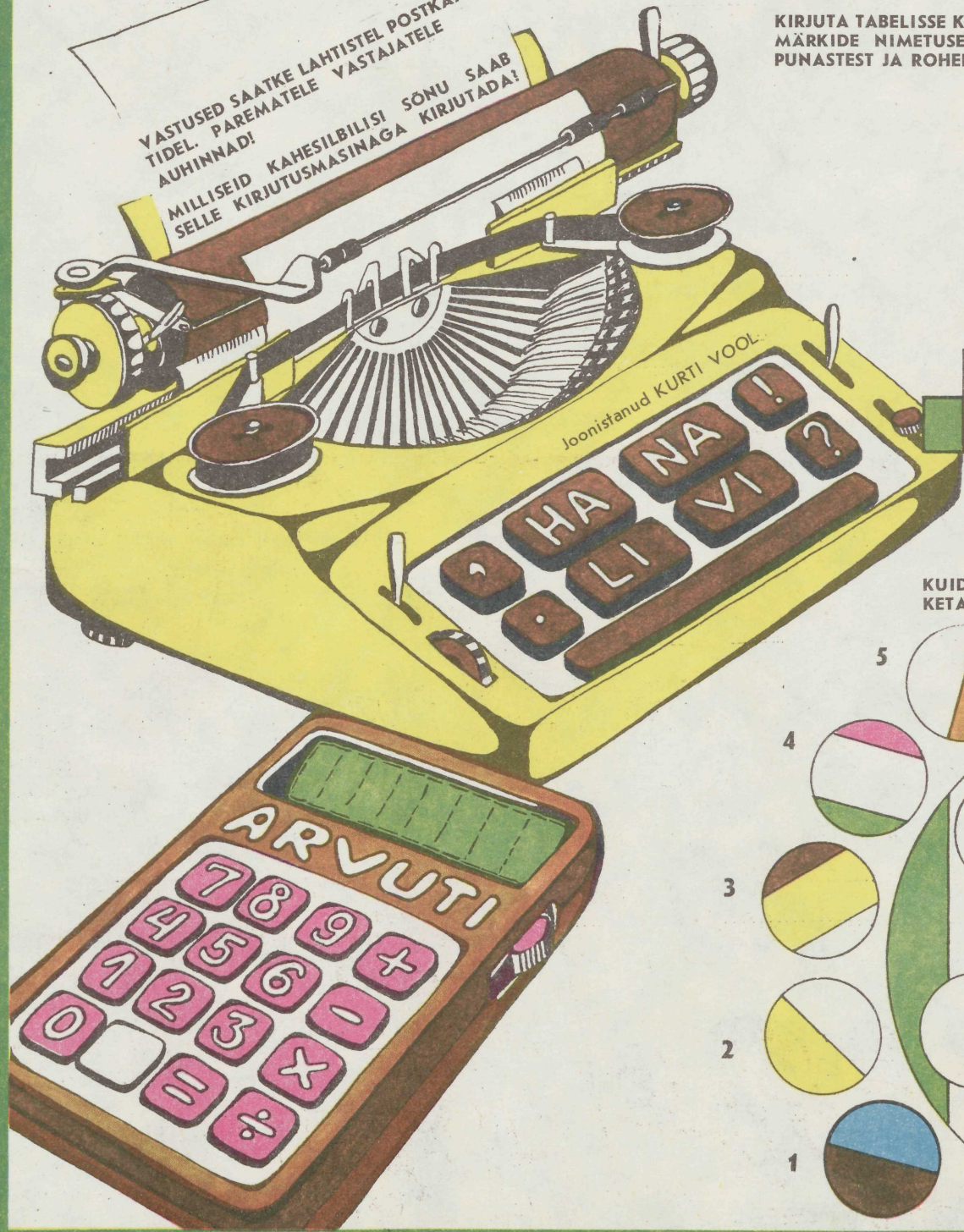
Mootorratas

Selle omapärase ja keerulise sõiduriista valmistamiseks kutsu appi keegi täiskasvanutest. Lõika kõik osad pidevat joont mööda välja. Lõikamise ja voltimise juures ole hästi tähelepanelik. Kõigepealt liimi kokku osadest nr. 1 ja 2 koosnev mootorratta korpus. Seejärel tee valmis rattad (osad 3 ja 4) ja liimi kere külge. Ratastele kinnita amortisaatorid (5 ja 6). Nüüd kleebi kokku mootorratta nina ehk esiotsa (7) ülemine osa ja liimi see alumise servaga korpusele. Lõpuks kinnita kere külge alumised küljetükid ehk porikaitsmed (8). Head sõitu!

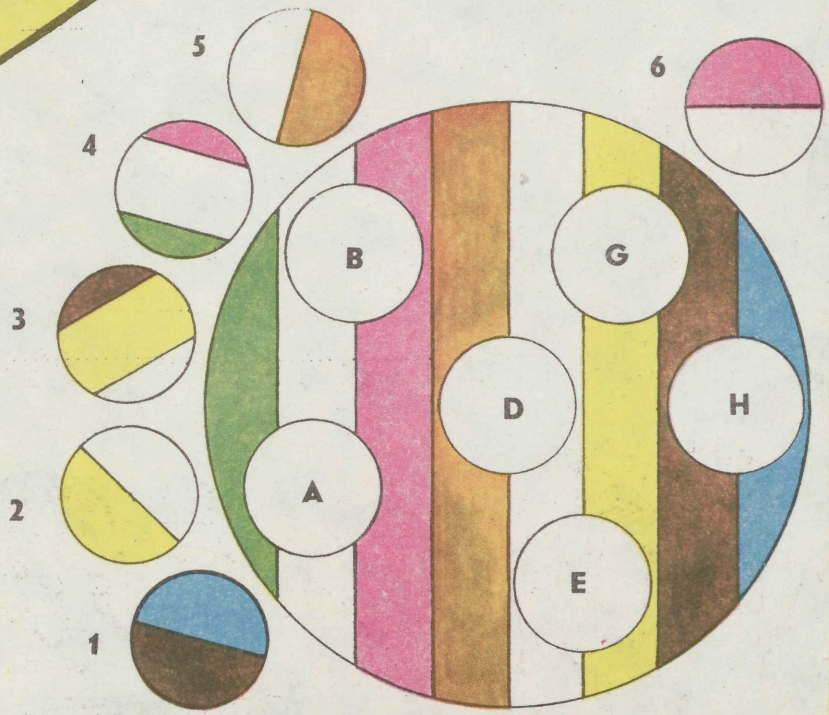
VASTUSED SAATKE LAHTISTEL POSTKAAR-
TIDEL. PAREMATELE VASTAJATELE
AUHINNADI!
MILLISEID KAHESILBILISI SÖNU SAAB
SELLE KIRJUTUSMASINAGA KIRJUTADA!

KIRJUTA TABELISSE KIRJUTUSMASINA JA ARVUTI KLAHVIDEL OLEVATE MÄRKIDE NIMETUSED. MILLISED MÄRGINIMETUSED SAAD KOKKU PUNASTEST JA ROHELISTEST RUUTUDEST!

				Ü		MÄRK
				Ü	Ü	MÄRK
				U	S	MÄRK
					U	MÄRK
				R	U	MÄRK
					M	MÄRK
				R	R	MÄRK
						MÄRK
						MÄRK
						MÄRK
						MÄRK
						MÄRK

KUIDAS VÄIKESTE KETASTEGA ÄRA PARANDADA SUUR KETAS!

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 11 1984. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Raffiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Kannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496.

Laduda antud 01. 10. 1984. Trükkida antud 19. 10. 1984. Trükiarv 75 000. Otsepaper nr. 1. 60x90/8. Trükoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingivärvitoimiseid 8,0. MB-10069. Tellimise nr. 3583. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel AVO PAISTIKU joonistus «Rahulemmuk».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Поперечной организации Эстонской ССР «Тяжеке» (Поперечка). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090. Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 75 000. Заказ 3583.

HIND 20 KOP.
ИНДЕКС 78231

November

LEELO TUNGAL

PARAADILE LÄHEVAD ISAD JA EMAD.
JA LAPSED — KA NEMAD!

JA PALLID — KA NEMAD!

PISIPÖNGERJAD TAAT SÄTIB TURJALE ISTUMA,
ÖHUPALL KIPUB OMAPEAD TAEVASSE VISKUMA.
SUUREKS LENDURIKS ENNAST PEAB VIIMNE KUI PALL JU,
SEST ET ÜLEVALT NÄHA ON PÕNEVAT PALJU:
SINNA PAISTAVAD SELGELT KÖIK PIDUSED TÄNAVAD,
LINNAVÄRAVAD PÖLISED, VEESILMAD SÄRAVAD,
SINNA PAISTAB KA VÄLJAK OKTOOBRI PARAADIGA,
JA ÜKS PISIKE PÖNN OMA TÖÖMEHEST TAADIGA.

Illustratsioonid AVO PAISTIK